

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०२०

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक ०९ मार्च, २०२० / फाल्गुन १९, १९४१ (शके)

(१) उद्योग, खनिकर्म, मराठी भाषा मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) कामगार, राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री		
(३) ऊर्जा मंत्री		
(४) बहुजन कल्याण, खार जमिनी विकास, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री		
(५) वने, भूकंप पुनर्वसन मंत्री		
(६) आदिवासी विकास मंत्री		
(७) सहकार, पणन मंत्री		
(८) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ३८

राज्यातील शेतकऱ्यांना हेक्टरां रुपये २५०००/- मदत मिळणेबाबत

- (१) * ८०३ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.आनंदराव पाटील : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यात परतीच्या पावसामुळे शेतकऱ्यांचे शेतीचे नुकसान झाले असून मा.मुख्यमंत्री यांनी प्रतिहेक्टरा २५०००/- रुपयांची नुकसान भरपाईची मदत शेतकऱ्यांना देण्यात येईल असे आश्वासन दिले होते, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, मा.मुख्यमंत्री यांनी नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांना जाहीर केलेली प्रतिहेक्टरा २५०००/- रुपयांची मदत मिळाली नसल्याने शेतकऱ्यांमध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांना प्रतिहेक्टरी रुपये २५०००/- नुकसान भरपाई देण्याबाबतचा शासन निर्णय केव्हा निर्गमित करण्यात येणार आहे तसेच शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई मिळण्याबाबत शासनाकडून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१), (२) व (३) माहे ऑक्टोबर-नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या अवेळी पावसामुळे व “क्यार” व “महा” चक्रीवादळामुळे झालेल्या शेतीपिके/फळपिकांच्या नुकसानीच्या अनुषंगाने शासन निर्णय, दिनांक १८/११/२०१९ अन्वये शेतीपिकांच्या नुकसानीसाठी रुपये ८००० प्रतिहेक्टर (२ हेक्टरच्या मर्यादेत) व बहुवार्षिक पिकांच्या (फळपिके) नुकसानीसाठी रुपये १८००० प्रति हेक्टर (२ हेक्टरच्या मर्यादेत) मदत वाटप करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. त्यानुसार सदर आपत्तीमुळे बाधित झालेल्यांना मदत वाटप करण्यासाठी शासन निर्णय, दिनांक १८/११/२०१९, दिनांक १३/१२/२०१९ व दिनांक ०१/०२/२०२० अन्वये एकूण रुपये ७३०९.३७ कोटी इतका निधी वितरीत करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी विभागातील गैरव्यवहाराबाबत

(२) * ११०८ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.रामनिवास सिंह, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.प्रविण दरेकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.प्रसाद लाड, श्री.जयंत पाटील, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.सदाशिव खोत, श्री.महादेव जानकर, श्री.सुजितसिंह ठाकूर, श्री.विनायकराव मेटे, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.अरुणभाऊ अडसड : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात आदिवासी विभागांतर्गत अनुसूचित जमातीच्या सर्वांगीण विकासासाठी केंद्र तसेच राज्य शासनाच्या विविध कल्याणकारी योजनांसाठी प्रत्येक वर्षी कोट्यवधी रुपयांचा निधी खर्च केला जात असून आदिवासीच्या सामाजिक, आर्थिक, शैक्षणिक तसेच महिला व बालकांच्या आरोग्य विषयक विकासासाठी सन २००४-२००५ मध्ये ५३० कोटी, सन २००५-२००६ मध्ये ९९० कोटी, सन २००६-२००७ मध्ये १३८९ कोटी, सन २००७-२००८ मध्ये १७९८ कोटी, सन २००८-२००९ मध्ये १९४१.०५ कोटी रुपये खर्च करण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त निधीतून अंगणवाड्या, आश्रमशाळाना पोषण आहार, आदिवासी विद्यार्थ्यांना गादी व सतरंज्या पुरविणे, दुभती जनावरे, शेतकऱ्यासाठी डिझेल इंजिन, सिंचन साहित्य पुरविणे यासह विविध उपाययोजना लाभार्थ्यांपर्यंत पुरेशा प्रमाणात पोहचल्या नसल्याच्या तक्रारी शासनाकडे प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय

(३) असल्यास, भविष्यात पुन्हा असे गैरव्यवहार होऊ नयेत याकरीता मार्गदर्शक सूचना देण्यासाठी आदिवासी आयुक्त, पी.डी. करंदीकर यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या त्रिसदस्यीय समितीने दिनांक १२ फेब्रुवारी, २०१२ रोजी वा त्यासुमारास अहवाल सादर केल्यानंतर संबंधित दोषीविरोधात कोणतीही कारवाई केलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त तक्रारीच्या अनुषंगाने शासनाने निवृत्त न्यायमूर्ती एम.जी.गायकवाड यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेल्या समितीने सादर केलेल्या अहवालात सर्व रक्कम दोषी अधिकारी व एजन्सीकडून वसूल करण्यात यावी तसेच फौजदारी कार्यवाही करण्याची शिफारस केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, आदिवासी विकास विभागाच्या सहा हजार कोटी रुपयांच्या गैरव्यवहाराप्रकरणी सकृतदर्शनी आरोपी असलेल्या सनदी व अन्य अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्यास दिरंगाई करण्यात येत असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशी काय आढळून आले, तदनुषंगाने संबंधित दोषीवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) सन २००४-२००५ ते सन २००८-२००९ या कालावधीत आदिवासी उपयोजनेतर्गत राज्य शासनाच्या विविध कल्याणकारी योजनांसाठी प्राप्त नियतव्यय, अर्थसंकल्पीत तरतूदी व झालेल्या खर्चाचा तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

(रुपये कोटीत)

वर्ष	प्राप्त नियतव्यय	अर्थसंकल्पीत तरतूद	खर्च
२००४-२००५	५३०.०४	३७६.४६	३७६.४६
२००५-२००६	९९०.००	९६१.१८	९२८.५३
२००६-२००७	१३८९.००	१३६५.०८	१३२२.०१
२००७-२००८	१७९८.००	१७४९.९७	१६५८.८८
२००८-२००९	२२३८.५०	२२१४.११	२०२४.५०

(२) सन २००४-२००५ ते सन २००८-२००९ या कालावधीत आदिवासी लाभार्थ्यांना गॅस शेगडी, दुभती जनावरे, शेतकऱ्यांसाठी डिझेल इंजिन, पाईप साहित्य पुरविणे यासह विविध उपाययोजनांबाबत तक्रारी प्राप्त झाल्या होत्या तसेच या संदर्भात मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे जनहित याचिका दाखल झाली होती. प्रकरणी न्यायालयाच्या निर्देशानुसार न्या.गायकवाड यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती नेमल्यात आली होती. त्यांनी आपला चौकशी अहवाल मा.न्यायालयास व शासनास सादर केला आहे.

(३) न्या. गायकवाड समितीने सादर केलेल्या चौकशी अहवालावर शासनमार्फत करावयाच्या कार्यवाहीबाबत शासनास मार्गदर्शन करण्याकरीता श्री.पी.डी.करंदीकर, सेवानिवृत्त भा.प्र.से. यांची नियुक्ती करण्यात आली. श्री.करंदीकर यांनी आपला मार्गदर्शनपर अहवाल दिनांक १२ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी शासनास सादर केला आहे. न्या.गायकवाड समितीने शिफारस केल्यानुसार उपप्रश्न (५) व (६) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कारवाई केलेली आहे. तसेच भविष्यात गैरव्यवहार होऊ नयेत म्हणून विविध उपाययोजना केलेल्या आहेत.

(४) होय, हे खरे आहे.

(५) व (६) न्या.गायकवाड समितीने सादर केलेल्या चौकशी अहवालात नमूद अधिकारी/कर्मचाऱ्यांपैकी आतापर्यंत ९६ अधिकारी/कर्मचाऱ्यांविरुद्ध पोलीस ठाण्यात दाखल केलेल्या तक्रारींच्या अनुषंगाने पोलिसांनी ८९ प्रकरणी प्रथम खबरी अहवाल (FIR) दाखल केले असून, उर्वरीत प्रकरणी कार्यवाही सुरु आहे. तसेच, चौकशी अहवालात नमूद खाजगी संस्था/पुरवठादारांविरुद्ध तक्रारी दाखल केल्या असून १०५ संस्थांना काळ्या यादीत टाकण्याची कार्यवाही करण्यात आली आहे. १३ कर्मचारी/अधिकारी यांना निलंबित केले असून ३३ अधिकारी/ कर्मचाऱ्यांविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु करण्यासाठी दोषारोपपत्र बजाविले आहे. नियमानुसार उर्वरितांवर कारवाई सुरु आहे.

सादर अहवालातील शिफारशी तसेच योजनांच्या अंमलबजावणीमधील उणिवा लक्षात घेवून आदिवासी विकास विभागाने सन २०१७ पासून योजनांच्या अंमलबजावणीमध्ये पारदर्शकता तसेच गतीशिलता आणणेसाठी विविध उपाययोजना केलेल्या आहेत. आदिवासी नागरीकांना व विद्यार्थ्यांना विविध योजना व शैक्षणिक उपक्रमात थेट निधी त्यांच्या बँक खात्यात वर्ग करण्याचा निर्णय विभागाने घेतला आहे. गॅसशेगडी वाटप, शेळी गट, दुधाळ जनावरे वाटप, पाईप, वीजपंप वाटप अशा विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना बंद करून त्या संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत राबविण्यात येत आहेत. महिला व बालविकास विभागाकडील प्रोटीन वाटप किंवा तत्सम खाद्य वाटप योजनांसाठी या विभागाकडून निधी देण्याचे बंद केले असून दररोज ताजे जेवण अंगणवाडीमार्फत देण्याची अमृत आहार योजना सुरु केली आहे. विभागाने कायापालट अभियान यशस्वीरित्या राबविला आहे. स्वच्छ वातावरणात तयार करण्यात आलेला ताजा पोषक आहार पुरविण्याच्या उद्देशाने “मध्यवर्ती स्वयंपाकगृह” स्थापित केले आहे. विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याच्या अनुषंगाने “अटल आरोग्य वाहिनी” आणि “डिजी हेल्थ प्रणाली” असे उपक्रम सुरु केले आहेत. विभागाने डिजी हेल्थ प्रणाली, इंटीग्रेटेड हेल्थ डॅशबोर्ड, अनुदानित पोर्टल, केंद्रीय सहाय्य योजना पोर्टल, कायापालट पोर्टल, आश्रमशाळा डीबीटी, स्वयम, पेसा फंड व्यवस्थापन, नामांकित, ई-ट्राईब, स्कॅन आणि डिजिटलयाज्ञेनचे डीएमएस असे विविध पोर्टल सुरु करून अद्ययावत तंत्रज्ञान व आयटी प्रणालीचा वापर करण्यास सुरुवात केली आहे. नियमित लेखापरीक्षण अंतर्गत लेखापरीक्षण करण्यात येत आहे.

**राज्यातील दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शाळांमध्ये
पद भरती बंद असल्याबाबत**

(३) * १००२ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील दिव्यांग विद्यार्थ्यांसाठी शाळांमध्ये गेली अनेक वर्षे पद भरती बंद असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यामुळे या विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक व शारिरीक स्वास्थाची हेळसांड होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने आकृतिबंधानुसार सदरील पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**करमाळा (जि.सोलापूर) शहरातील महाराष्ट्र बँकेच्या शाखेत स्लॅब
कोसळून एका व्यक्तीचा मृत्यू व गंभीर जखमी झाल्याबाबत**

(४) * ५४५ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) करमाळा (जि.सोलापूर) शहरातील महाराष्ट्र बँकेच्या शाखेत स्लॅब कोसळून एका व्यक्तीचा मृत्यू व १५ जण गंभीर जखमी झाले असल्याचे दिनांक १ ऑगस्ट, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने अपघातात मृत्यू पावलेल्या व्यक्तीच्या कुटुंबाला व जखमी झालेल्या व्यक्तींना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) होय.

दिनांक ३१/७/२०१९ रोजी सकाळी ११.३० च्या सुमारास सदर दुर्घटना घडली आहे. या दुर्घटनेत एका व्यक्तीचा जागीच मृत्यू झाला व एका व्यक्तीचा उपचारा दरम्यान मृत्यू झाला आहे. या दुर्घटनेत ११ व्यक्ती गंभीर जखमी झाल्या असून १० व्यक्ती किरकोळ जखमी झाल्या आहेत.

(२) सदर दुर्घटना अनधिकृतपणे केलेल्या बांधकामामुळे झालेली असून याबाबत शाखाधिकारी, बँक ऑफ महाराष्ट्र, शाखा करमाळा, जि.सोलापूर यांनी श्रीमती शोभा जीवनधर दोशी, राजेश जीवनधर दोशी, संदेश जीवनधर दोशी व सुचिता जितेंद्र दोशी यांच्याविरूद्ध करमाळा पोलीस ठाण्यात गुरनं. ४९८/२०१९ भा.दं.सं. कलम ३०४, ३३७, ३३८, ३४ प्रमाणे गुन्हा दाखल केला आहे.

सदर दुर्घटनेतील मृत व्यक्तींच्या वारसांना प्रत्येकी रुपये ५ लाख, गंभीर जखमी व्यक्तींना प्रत्येकी रुपये ५०,०००/- व किरकोळ जखमी व्यक्तींना प्रत्येकी रुपये १५,०००/- मदत बँक ऑफ महाराष्ट्र यांनी जाहीर केली आहे.

गंभीर व किरकोळ जखमी व्यक्तींना बँक ऑफ महाराष्ट्र यांनी मदत अदा केली आहे. मयत व्यक्तींच्या वारसांना मदत अदा करणे प्रलंबित आहे.

(३) मयत श्री प्रशांत बागल यांच्या नातेवाईकांनी नोकरीची मागणी केली असून दुसरी मयत व्यक्ती श्रीमती लोचना गुंजाळ यांच्या वारसाबाबत माहिती प्राप्त न झाल्यामुळे मयत व्यक्तींच्या वारसांना मदत अदा करणे प्रलंबित आहे.

**घोडबंदर व भाईदरमध्ये कांदळवनाची कत्तल व
भराव सुरु असल्याबाबत**

(५) * ५२७ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, डॉ.परिणय फुके, श्री.विनायकराव मेटे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४८७९१ ला दिनांक २४ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) घोडबंदर व भाईदरमध्ये कायद्याने असलेली बंदी व उच्च न्यायालयाचा आदेश असून देखील सर्रास कांदळवनाची कत्तल आणि भराव टाकणे सुरु असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कांदळवनाची कत्तल करणाऱ्यांविरूद्ध आणि सीआरझेड म्हणून प्रतिबंधात्मक भागात बेकायदा भराव टाकणाऱ्यांविरूद्ध गुन्हे दाखल करण्यात यावेत व तेथील बांधकामे निष्कासित करण्यात यावीत अशी मागणी स्थानिकांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

तथापि, अपर भाईदर तालुका समितीकडे प्राप्त एकूण प्रलंबित ८ जुन्या तक्रारींमध्ये दिनांक ३/०१/२०२० रोजी स्थळपाहणी करण्यात आली.

स्थळ पाहणीअंती उपरोक्त ८ तक्रारींपैकी एका तक्रारीमध्ये प्राथमिक चौकशीअंती पर्यावरण (संरक्षण) अधिनियम, १९८६ नुसार संबंधितांवर गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. तीन तक्रारीत कांदळवनाची हानी करून केलेले बांधकाम निष्कासित करण्यात आले आहे. तर उर्वरित ४ तक्रारींमध्ये कांदळवनाचा व्हास झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गडचिरोली एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत बोगस
प्रशिक्षणार्थी दाखवून अपहार केल्याबाबत**

(६) * ७१७ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गडचिरोली आदिवासी विकास विभागांतर्गत अनुसूचित जाती व जमातीच्या विद्यार्थ्यांना द्यावयाच्या एम.एस.सी.आय.टी. प्रशिक्षणात बोगस प्रशिक्षणार्थी दाखवून लाखो रूपयाचा अपहार केल्याचे दिनांक २ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी नागपूर विभागाच्या लोकप्रतिनिधींनी शासनास दिनांक ३ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास पत्राद्वारे चौकशीच्या अनुषंगाने दोषींविरुद्ध कारवाई करण्याची तसेच राज्यातील इतरही आदिवासी प्रकल्पामधील कारभाराची सुध्दा चौकशी करण्याची मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) सन २००४-२००९ या कालावधीत आदिवासी विकास विभागाच्या विविध योजनांच्या अंमलबजावणीमध्ये झालेल्या अनियमिततेसंदर्भात मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार न्या.गायकवाड यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करण्यात आली. न्या.गायकवाड समितीने सादर केलेल्या चौकशी अहवालानुसार एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, गडचिरोली अंतर्गत एम.एस.सी.आय.टी. प्रशिक्षण योजनेमधील गैरव्यवहारासंदर्भात प्रकल्प कार्यालयातील तत्कालीन संबंधित ०२ अधिकारी व ०८ पुरवठादार संस्था यांच्याविरुद्ध पोलीस ठाणे गडचिरोली येथे दिनांक २०/०६/२०१८, दिनांक २१/१२/२०१९ व दिनांक २४/०१/२०२० रोजी प्रथम खबरी अहवाल (FIR) दाखल करण्यात आले आहेत. सदर प्रकरणी पोलिसांमार्फत पुढील तपास करण्यात येत आहे.

(२) व (३) सन २००४-२००९ या कालावधीत आदिवासी विकास विभागाच्या विविध योजनांच्या अंमलबजावणीमध्ये झालेल्या अनियमिततेसंदर्भात मा.मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार गठित करण्यात आलेल्या न्या.गायकवाड समितीने सादर केलेल्या अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने संबंधितांविरुद्ध फौजदारी गुन्हे दाखल करून शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्याबाबत

(७) * ४८ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.विलास पोतनीस, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.कपिल पाटील, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने दिनांक १० जानेवारी, २०१२ च्या निर्णयान्वये जेष्ठ साहित्यिक प्रा.रंगनाथ पठारे यांच्या अध्यक्षतेखाली मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याबाबत सखोल संशोधन व पुरावे एकत्रित करून अभिजात भाषा समिती स्थापन केली असून सदर समितीने मराठी भाषा ही केंद्र शासनाच्या निकषांची पूर्तता करते काय हे पुराव्यानिशी सिद्ध करण्यासाठी बरेच संशोधन करून मराठी भाषा अभिजात दर्जा प्राप्त करण्यासाठी निकषांची पूर्तता करित असल्याचा अहवाल पुराव्यानिशी शासनास सादर केला असून हा अहवाल दिनांक २१ जुलै, २०१३ रोजी वा त्यासुमारास इंग्रजीत परिशिष्टासह ग्रंथरूपात छापून घेऊन राज्य शासनाने दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०१३ च्या पत्रान्वये केंद्र शासनास सादर केलेला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्यासाठी शासनाकडून पाठविण्यात आलेला प्रस्ताव केंद्र शासनाने राज्याच्या साहित्य अकादमीकडे तसाच परत पाठविला असताना, त्याबाबत शासनास कोणतीही माहिती नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, साहित्य अकादमीच्या तज्ञ समितीने मराठी भाषेबाबतचा अनुकूल अहवाल आणि मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा द्यावा, अशी आग्रही शिफारस केंद्रीय संस्कृत विभागाकडे दिनांक ०४ फेब्रुवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास पाठविली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, तेलगु, कन्नड, ओडीशी व मल्याळम या भाषांचा अभिजात दर्जा काढून घेण्याबाबतची याचिका फेटाळताना मा.मद्रास उच्च न्यायालयाने उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांचे स्पष्टीकरण केंद्रीय कॅबिनेट सचिवांनी राज्य शासनाकडे मागितले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर प्रस्तावास केंद्र शासनाची मान्यता मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) होय.

- (२) प्रस्तुत प्रकरणी केंद्र शासनाने केंद्र शासनाच्या अधिपत्याखालील साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली या संस्थेकडे भाषा तज्ञांच्या समितीसमोर हा प्रस्ताव सादर केला आहे. ही बाब केंद्र शासनाने दिनांक १६/०५/२०१९ च्या पत्रान्वये राज्य शासनास कळविली आहे.
- (३) होय.
- (४) नाही.
- (५) मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्याबाबतचा विहित प्रस्ताव राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे सादर केला असून, त्यावर केंद्र शासनाकडे सातत्याने पाठपुरावा करण्यात येत आहे.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईत मराठी भाषा भवन उभारण्याबाबत

(८) * ४०१ श्री.विलास पोतनीस, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.आनंदराव पाटील, डॉ.वजाहत मिर्जा, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने मराठी भाषा भवन मुंबईतच उभारावे अशी साहित्यिकांसह जनतेची मागणी असून त्यासाठी रंगभवन इमारत द्यावी, अशी पूर्वीपासूनची मागणी आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबईत रंगभवन येथे मराठी भाषा भवन उभारण्याचा निर्णय तत्कालीन शासनाकडून घेण्यात आला असून रंगभवनला हेरिटेज दर्जा प्राप्त असल्याने भाषा भवन उभारण्याचे काम सद्यःस्थितीत प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबईत अन्य ठिकाणी भाषा भवन उभारण्याबाबत शासनाकडून आतापर्यंत कोणता निर्णय घेण्यात आला वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) होय.

(२) होय.

(३) “रंगभवन” हे खुले नाट्यगृह हेरिटेज यादीत असल्याने मराठी भाषा भवन मुख्य केंद्र वांद्रे-कुर्ला वसाहत वा दक्षिण मुंबई परिसर येथे उभारणे तसेच भाषा भवन उपकेंद्र ऐरोली, नवी मुंबई येथे सुरू करण्याबाबत शासनाने दिनांक ०५/०३/२०१८ रोजी निर्णय घेतला होता. सद्यःस्थितीत भाषा भवन उपकेंद्राबाबत कार्यवाही सुरू आहे. तसेच रंगभवन, मुंबई येथे “मराठी भाषा भवन” उभारण्याच्या प्रस्तावासंबंधी संबंधित विभागांची बैठक घेतली व त्यानुषंगाने संबंधितांकडून प्रस्ताव मागविण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शहापूर (जि.ठाणे) आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत डोळखांब
आदिवासी आश्रमशाळेत रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(९) * १२६६ श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७३५१ ला दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शहापूर (जि.ठाणे) येथील आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत डोळखांब या आदिवासी विभागाच्या आश्रमशाळेत मुख्याध्यापक, स्त्री अधीक्षिका, सुरक्षारक्षक, प्रयोगशाळा परिचर, प्राथमिक शिक्षक अशी एकूण १० कर्मचाऱ्यांची रिक्त असलेली पदे भरण्याची मागणी शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या पालकांनी, आदिवासी संघटनांनी तसेच 'समर्थन' संस्थेने दिनांक १ ऑगस्ट, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास मा.आदिवासी विकास मंत्री, प्रधान सचिव, आदिवासी विकास विभाग, अपर आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, शहापूर, जि.ठाणे यांच्याकडे लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरची रिक्त पदे कधीपर्यंत भरण्याचे अपेक्षित आहे,

(३) असल्यास, वसतिगृहातील रिक्त पदे भरण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) सदयःस्थितीत मंजूर ३१ पदांपैकी २२ पदे भरण्यात आली असून ९ पदे रिक्त आहे. या रिक्त पदांवर रोजंदारी तत्वावर कर्मचारी कार्यरत आहेत. पदोन्नतीची व सरळसेवेची पदे भरण्याबाबतची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंजाब अँड महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँकेवर
रिझर्व बँकेने निर्बंध घातल्याबाबत**

(१०) * ११३७ श्री.रविंद्र फाटक, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अँड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सहकार क्षेत्रातील आघाडीच्या पंजाब अँड महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँक (पीएमसी बँक) या सुमारे ५.४७ लाख ठेवीदार असलेल्या बँकेवर दिनांक २३ सप्टेंबर, २०१९ रोजी रिझर्व बँकेने सहा महिन्यांसाठी निर्बंध घातले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने या निर्बंधामुळे खातेदारांचे/ठेवीदारांचे हित धोक्यात येऊ नये यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) पंजाब अँड महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई या बँकेवर रिझर्व्ह बँकेच्या दिनांक २३/०९/२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये बँकिंग रेग्यूलेशन अँक्ट, १९४९ चे कलम ३५ (ए) अन्वये निर्बंध लागू करण्यात आले आहेत.

पंजाब अँड महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई या बँकेची नोंदणी बहुराज्यीय सहकारी संस्था अधिनियम, २००२ अन्वये झालेली आहे. सदर बँकेचे निबंधक हे केंद्रिय निबंधक तथा सहसचिव, भारत सरकार, नवी दिल्ली असल्यामुळे पंजाब अँड महाराष्ट्र को-ऑपरेटिव्ह बँक लि., मुंबई ही बँक वैधानिकदृष्ट्या त्यांच्या कार्यक्षेत्रात येते.

बहुराज्यीय संस्थांबाबत, बहुराज्यीय सहकारी संस्था अधिनियम, २००२ चे कलम ८४ (४) अन्वये लवाद नियुक्ती करण्याव्यतिरिक्त इतर कोणतेही वैधानिक अधिकार सहकार आयुक्तांना नाहीत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

आष्टी (जि.बीड) तालुक्यातील विद्युत पोल व तारांच्या दुरुस्तीबाबत

(११) * ७६९ श्री.सुरेश धस : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आष्टी (जि.बीड) तालुक्यातील सर्व गावांतील विद्युत पुरवठा करणाऱ्या वाहिन्या सडलेल्या, गंजलेले पोल, ५० वर्षांपूर्वीचे डी.पी. व लॉबकळणाऱ्या विद्युत वाहिन्यांमुळे माणसे व जनावरांच्या जिवितहानीच्या घटना वारंवार घडत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सुमारे ५० वर्षांपूर्वीचे डी.पी. व लॉबकळणाऱ्या वीज वाहिन्या विनाविलंब बदलण्यात याव्यात म्हणून नागरिकांची, लोकप्रतिनिधींची वर्षानुवर्षे महावितरणकडे मागणी असतानाही महावितरणकडून दुर्लक्ष झालेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू पोल, जुने डी.पी. तसेच लॉबकळणाऱ्या वीज वाहिन्या बदलण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) आष्टी (जि.बीड) तालुक्यातील काही गावांतील विद्युत पुरवठा करणाऱ्या काही वाहिन्या ५० वर्षांपूर्वीच्या असून डी.पी. व लॉबकळणाऱ्या विद्युत वाहिन्यांची वेळोवेळी योग्य ती देखभाल व दुरुस्ती महावितरण कंपनीमार्फत करण्यात येते. तथापि, सन २०१९-२०२० या वर्षी या भागात ५ मानवी अपघात झालेले असून त्यापैकी १ अपघात नैसर्गिक आपत्तीमुळे विद्युत वाहिनी तुटून व ४ अपघात हे अपघातग्रस्ताच्या चुकीमुळे झाला असल्याचे तसेच २ जनावरांचा प्राणांतिक अपघात झाल्याचे विद्युत निरीक्षणालयाचा अहवाल प्राप्त झाला आहे.

(२) हे खरे नाही. महावितरण कंपनीकडे प्राप्त मागणी अर्जावर तात्काळ कार्यवाही करण्यात येऊन देखभाल दुरुस्तीची कामे करण्यात येतात.

(३) बीड मंडळांतर्गत आष्टी तालुक्यात देखभाल व दुरुस्तीकरीता ५ एम्पॅनलमेंट कंत्राटदारांच्या नेमणुका करण्यात आल्या असून त्यांच्यामार्फत नियमित कामे करण्यात येतात. आष्टी तालुक्यातील उच्चदाब वाहिनीच्या ३.३ कि.मी. व लघुदाब वाहिनीच्या ०१ कि.मी. जीर्ण झालेल्या तारा

बदलण्यात आलेल्या आहेत. तसेच पं.दीनयाल उपाध्याय ग्रामज्योती योजनेतर्गत गंजलेले लघुदाब वाहिनीचे ११७ पोल व उच्चदाब वाहिनीचे ६२ पोल बदलण्यात आलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यात वृक्ष लागवडीत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(१२) * ६९५ श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८४७७ ला दिनांक १३ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यातील शतकोटी वृक्ष लागवडीत गत चार वर्षात झालेल्या सुमारे १०० कोटी रूपयांच्या गैरव्यवहाराची विभागनिहाय व कामनिहाय चौकशी करण्यात यावी अशी मागणी परभणी येथील सामाजिक कार्यकर्ते यांनी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडे सन २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गत चार वर्षात प्रत्यक्ष वृक्ष लागवड न करता केवळ कागदोपत्री वृक्ष लागवड केल्याचे दाखवून शासन निर्णयाप्रमाणे वृक्ष संवर्धनाची जबाबदारी न घेता कोटयवधी रूपयांचा निधी वाया घालविणाऱ्या सर्व विभागांच्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या संशयास्पद कारभाराची चौकशी करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशीनुसार दोषी अधिकारी/कर्मचारी व यंत्रणा यांच्याविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडे परभणी येथील एक सामाजिक कार्यकर्ता यांनी दिनांक ०१/०२/२०२० रोजी अशा स्वरूपाची तक्रार केली आहे.

सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने चौकशी करून शासन नियमानुसार योग्य ती कार्यवाही करण्यासाठी विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्याकडून दिनांक १८/०२/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये जिल्हाधिकारी, परभणी यांना कळविण्यात आले आहे.

सदर तक्रार अर्जावर सर्वकष तपासणी करण्यात येत असून अहवाल प्राप्त होताच त्यातील निष्कर्षाप्रमाणे योग्य ती कार्यवाही करण्यात येईल असे जिल्हाधिकारी, परभणी यांच्या कार्यालयाने दिनांक २५/०२/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये शासनास कळविले आहे.

(२) व (३) मुख्य वन संरक्षक प्रादेशिक औरंगाबाद कार्यालयाकडून विभागीय वन अधिकारी (नियोजन) औरंगाबाद यांनी वृक्ष लागवडीची सत्यता तपासण्यासाठी चौकशी करणेबाबत आदेश देण्यात आले होते. त्यानुसार विभागीय वन अधिकारी (नियोजन) औरंगाबाद यांनी सदर काम मोठ्या प्रमाणावर असल्याने ६ तपासणी पथकाची नियुक्ती केली होती. सदर पथकांनी सन २०१७ च्या पावसाळ्यात परभणी प्रादेशिक वन विभागाच्या १७ रोपवन स्थळे तसेच सामाजिक वनीकरण विभागाच्या २३ ठिकाणी रस्ता दुतर्फी व २ ठिकाणी गट लागवड असे एकूण २५ कामांची माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये तपासणी केली होती. सदर तपासणीच्या अनुषंगाने दोषी आढळलेल्या अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर दोषारोप पत्र बजावण्यात आलेले होते. त्यानुसार दिनांक २७/०७/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये ६ अधिकारी/कर्मचारी यांचेकडून रोपवनात झालेल्या रोपवनांच्या नुकसानीच्या अनुषंगाने रक्कम वसूल करण्याचे आदेश पारित करण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्ह्यात टेक्सटाईल पार्कची स्थापना करणेबाबत

(१३) * ३६७ श्री.ख्वाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद

ठाकूर : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यात टेक्सटाईल पार्कची स्थापना करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर टेक्सटाईल पार्क स्थापन करण्याबाबत लोकप्रतिनिधींनी केलेल्या विनंतीनुसार उक्त टेक्सटाईल पार्क केव्हा स्थापन करण्यात येणार आहे,

(३) तसेच उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून टेक्सटाईल पार्कची स्थापना करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) यवतमाळ जिल्ह्यातील अतिरिक्त यवतमाळ औद्योगिक क्षेत्रात एकूण ९३.५२ हे.आर जागेवर टेक्सटाईल पार्क स्थापन करण्यात आला आहे. या टेक्सटाईल पार्कमध्ये एकूण १३ भूखंड आरेखित करण्यात आले असून त्यापैकी एका भूखंडाचे वाटप करण्यात आले असून मागणीनुसार भूखंड वाटपाची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात ओला दुष्काळ जाहीर करण्याबाबत

(१४) * ६०१ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात माहे ऑगस्ट-सप्टेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या पावसामुळे मुख्य पीक असलेली भातशेती पाण्याखाली गेल्यामुळे जिल्ह्यात ओला दुष्काळ जाहीर करावा अशी शेतकऱ्यांनी मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने भात उत्पादक शेतकऱ्यांच्या मागणीवर निर्णय घेऊन सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात ओला दुष्काळ जाहीर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) होय.

(२) शासनपत्र दिनांक १७/११/२०१९, दिनांक ०४/०१/२०२० व दिनांक ०७/०२/२०२० अन्वये माहे जुलै ते ऑक्टोबर, २०१९ मधील अतिवृष्टी व पुरबाधितांना द्यावयाच्या मदतीसाठी निधी मागणीचा प्रस्ताव सादर करण्याबाबतच्या सूचना क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना देण्यात आल्या आहेत. त्यानुषंगाने सदर निधी मागणीचे प्रस्ताव प्राप्त होताच निधी वितरणाची कार्यवाही करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**गव्हाणकुंड (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथील सौरऊर्जा प्रकल्पाच्या
सबस्टेशनचे काम प्रलंबित असल्याबाबत**

(१५) * ११३० श्री.प्रविण पोटे-पाटील : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा

खुलासा करतील काय :-

(१) गव्हाणकुंड (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथील सौरऊर्जा प्रकल्पाच्या सबस्टेशनचे काम गत एक वर्षापासून उद्घाटन झाल्यानंतरही प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर सौरऊर्जा प्रकल्पाच्या सबस्टेशनचे काम अधिकाऱ्यांच्या दिरंगाईमुळे प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने निधीची तरतूद केली आहे काय तसेच सदर काम केव्हापर्यंत पूर्णत्वास येणार आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने काम पूर्णत्वास नेण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) मौजे गव्हाणकुंड (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथील १६ मेगावॉट क्षमतेचा मुख्यमंत्री सौर कृषी योजनेतर्गत मंजूर सौरऊर्जा प्रकल्पातील निर्मित विजेबाबत महानिर्मिती कंपनी ही अंमलबजावणी यंत्रणा व महावितरण कंपनी यांच्यामधील झालेल्या वीज खरेदी करारास महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने दिनांक २६/०४/२०१९ रोजीच्या आदेशान्वये मान्यता दिली. तदनंतर महावितरण कंपनीद्वारा वीज निष्कासन सुविधा करण्यासाठीच्या कामाची निविदा काढून सदर कामाचे कार्यादेश दिनांक २४/०६/२०१९ रोजी कंत्राटदारास देण्यात आलेले आहेत. या कामाचा कालावधी सहा महिने (पावसाळी तीन महिन्याचा कालावधी वगळून) आहे. सदर काम माहे मार्च, २०२० अखेर पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे. सद्यःस्थितीत सदर काम प्रगती पथावर आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) योजनेतील तरतुदीनुसार सदर प्रकल्प हा लोक-खाजगी सहभागातून (Public Private Partnership) उभारण्याचे नियोजित असून या प्रकल्पातील वीज निष्कासन करण्यासाठीचा खर्च राज्य शासनाद्वारे हरित ऊर्जा निधीमधून उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. वीज निष्कासनाचे काम प्रगतीपथावर असून ते मार्च, २०२० पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(४) सदर कामास विलंब झाला नसल्याने चौकशीचा प्रश्न उद्भवत नाही. मौजे गव्हाणकुंड (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथील १६ मेगावॉट क्षमतेच्या सौरऊर्जा प्रकल्पासाठीच्या वीज निष्कासन कामामध्ये गव्हाणकुंड ते टेंभुरखेडा उपकेंद्र पर्यंतच्या ३३ के.व्ही. वाहिनीचे काम ३.५ कि.मी. व गव्हाणकुंड ते शेंदुरजना घाट उपकेंद्र पर्यंतच्या ३३ के.व्ही. वाहिनीचे काम ४ कि.मी. तसेच शेंदुरजना घाट व टेंभुरखेडा येथे चार बे (Bay) ची कामे प्रगतीपथावर आहेत. ते मार्च, २०२० पर्यंत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

दि म्युन्सिपल को.ऑप. बँकेच्या मुलुंड शाखेत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(१६) * १४ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या कर्मचाऱ्यांनी स्थापन केलेल्या दि म्युन्सिपल कर्मचारी बँकेच्या एकूण २२ शाखा मुंबई शहरात कार्यरत असून या बँकेच्या शाखांमध्ये सर्व कर्मचाऱ्यांचे मासिक वेतन, भविष्य निर्वाह निधी, निवृत्तीवेतन खाती उघडण्यात आली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर बँकेच्या मुलुंड येथील शाखेत कर्मचाऱ्यांच्या खात्यातील मिळकत इतर खात्यात वळते करून गैरव्यवहार झाल्याची घटना दिनांक १२ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त गैरव्यवहार प्रकरणी पोलीस स्टेशनमध्ये गुन्हा नोंदविण्यात आला असून पोलीस तपासात किती रक्कमेचा अपहार झाल्याचे तसेच किती व कोणत्या दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांचा यामध्ये समावेश असल्याचे निदर्शनास आले आहे व त्याबाबतची सदयःस्थिती काय आहे,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने अपहार करणाऱ्या दोषींवर कारवाई करून कर्मचाऱ्यांची मिळकत त्यांना परत मिळवून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) होय.

(३) व (४) दि म्युन्सिपल कर्मचारी बँकेच्या मुलुंड शाखेतील गैरव्यवहार प्रकरणी मुलुंड पश्चिम पोलीस ठाणे येथे दिनांक १६/१२/२०१९ रोजी गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. सदर गैरव्यवहारातील आरोपी बँक कर्मचारी असून सध्या त्यास न्यायालयीन कोठडीत ठेवण्यात आले आहे. आरोपी कर्मचाऱ्याने रुपये ३.६१ कोटींचा अपहार केलेला आहे. तथापि, कर्मचारी/सभासद तसेच खातेदार यांच्या कुठल्याही वैयक्तिक मिळकतीचा अपहार झालेला नाही.

वरील प्रकरणांबाबत चौकशी सुरु असून संबंधितांकडून अपहाराची रक्कम वसुल करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. सदर अपहरण रकमेपैकी रुपये ८६.६४ लाख रकमेची वसुली करण्यात आली आहे. तसेच गुन्ह्याशी संबंधित इतर बँक खाती गोठविण्यात आलेली आहेत. बँकेने आरोपी कर्मचाऱ्यास नोकरीतून निलंबित केले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बुलढाणा जिल्ह्यातील वन विभागात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(१७) * ४०९ श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बुलढाणा जिल्ह्यातील जंगल क्षेत्राला लागून असलेल्या हद्दीमध्ये तार कपाऊंड (चेन फेन्सिंग) करण्यासाठी कोट्यवधी रुपये खर्च करण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू काम पावसाळ्यापूर्वी पूर्ण होणे गरजेचे होते परंतु कोट्यवधी रुपये खर्च करूनही काम अपूर्णावस्थेत असल्याचे माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त कामांमध्ये संबंधित वन विभागाच्या प्रतिबंधक अधिकारी (डीएफओ) यांनी गैरव्यवहार केल्याच्या अनेक तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१), (२) व (३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील खाजगी अनुदानित आश्रमशाळेतील
शिक्षकांना सेवा संरक्षण देण्याबाबत**

(१८) * १०७८ डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागांतर्गत खाजगी अनुदानित आश्रमशाळेतील शिक्षकांना महाराष्ट्र खाजगी शाळा कर्मचारी सेवाशर्ती अधिनियम, १९७७ व नियमावली १९८१ लागू करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पटसंख्येचे समर्थन अप्राप्त आश्रमशाळेतील अतिरिक्त शिक्षकास अन्यत्र सेवेत सामावून घेण्याची कार्यवाही या नियमांतर्गत पूर्ण केली जाते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त कायदा व नियमावलीकडे दुर्लक्ष करून खाजगी अनुदानित आश्रमशाळेतील अतिरिक्त शिक्षकांना सेवा संरक्षण न देण्याचा शासनाने आदेश निर्गमित केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू शासन निर्णय दुरुस्तीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१), (२) व (३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चंद्रपूर जिल्ह्यातील आदिवासी विभागांतर्गत वसतिगृहांना
स्वतंत्र इमारत नसल्याबाबत**

(१९) * ४१२ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विभागांतर्गत राजूरा, गोंडपिपरी, कोरपना, गडचांदूर, सिंदेवाही, मूल, जिवती (जि.चंद्रपूर) येथील वसतिगृहांना स्वतंत्र इमारती नसल्याने आदिवासी दुर्गम भागातील विद्यार्थ्यांना राहण्याची सोय उपलब्ध व्हावी या हेतुने सदर वसतिगृह भाड्याच्या इमारतीत सुरु असल्याने विद्यार्थ्यांना योग्य सोयी सुविधा उपलब्ध होत नसल्याचे दिनांक १९ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर आदिवासी वसतिगृहाच्या इमारतीचे बांधकाम करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) हे अंशतः खरे आहे.

आदिवासी विभागांतर्गत चालविण्यात येत असलेले चंद्रपूर जिल्ह्यातील राजूरा, गोंडपिपरी, मूल ही वसतिगृहे शासकीय इमारतीत सुरु असून उर्वरीत कोरपना, गडचांदूर, सिंदेवाही, जिवती ही वसतिगृहे भाड्याच्या इमारतीत सुरु आहेत. चंद्रपूर जिल्ह्यातील ७ वसतिगृहांतील विद्यार्थ्यांना नियमानुसार योग्य सोयी सुविधा पुरविण्यात येत आहेत.

(२) गडचांदूर येथील वसतिगृहांचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. पाणीपुरवठ्याचे काम सुरु असून काम पूर्ण झाल्यानंतर इमारत ताब्यात मिळणार आहे. तसेच सिंदेवाही येथील वसतिगृहाचे बांधकाम सुरु आहे. मूल येथे शासकीय जागा उपलब्ध झाली होती. परंतु बांधकाम विभागाने सदर जागेवर इमारतीचे बांधकाम करणे सोयीचे नसल्याचे कळविल्याने नवीन जागा उपलब्ध करण्यात आली असून तेथे लवकरच बांधकाम सुरु करण्यात येणार आहे. कोरपना व जिवती येथे वसतिगृहांसाठी शासकीय जागा उपलब्ध नसल्याने इमारतीचे बांधकाम सुरु झालेले नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळाने पात्रता
निकषांमध्ये बदल केल्याबाबत**

(२०) * १३५६ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर : सन्माननीय खनिकर्म मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळाने मोठ्या कोळसा धुण्याच्या (कोल वॉशरीज) कंपन्या व त्यांच्या चार सहयोगी कंपन्यांना २२ दशलक्ष टन कोळसा धुण्याचे कंत्राट पुढील १० वर्षे मिळावे यासाठी कंत्राटाचे चार मुख्य पात्रता निकष बदलले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सन २०१२ पूर्वी महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी (महाजनको) हे काम करित होते ते आता खनिकर्म महामंडळाकडे देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, खनिकर्म महामंडळाने माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान छत्तीसगड, ओरिसा व राज्यातील खाणींमधून महाजनकोला जो २२ दशलक्ष टन कोळसा मिळतो तो धुण्यासाठी माहे सप्टेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निविदा मागविल्या त्यावेळी मुळ निकषात बदल केले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरहू निविदांचे पूर्वीचे निकष काय होते व बदललेले निकष काय आहेत, तसेच सदरहू निकष बदलण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) महाजनकोद्वारे कोल वॉशरीजकरीता महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळ मर्या. नागपूर यांची ५ वर्षाकरीता नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्ती केली आहे. त्यानुषंगाने महामंडळाने कोल वॉशरीजकरीता कंत्राटाची जाहिरात दिनांक १४/०८/२०१९ रोजी वर्तमान पत्रात प्रसिध्द केली होती. तसेच केवळ कोल वॉशरीजच्या कंत्राटासंदर्भात बोली पूर्व बैठकीतील (Pre-Bid Meeting) निविदाधारकांच्या मागणीनुसार काही पात्रता निकषांत बदल करण्यात आले आहेत.

(२) होय.

(३) व (४) दिनांक २३/०८/२०१९ रोजी पार पडलेल्या बोली पूर्व बैठकीतील (Pre-Bid Meeting) निविदाधारकांच्या मागणीनुसार काही पात्रता निकषात बदल करण्यात आला आहे. प्रस्तुत विषयी निविदेतील मुळ निकष व त्यात केलेले बदल खालीलप्रमाणे आहेत.

	निविदेतील मुळ निकष / तरतूद	करण्यात आलेला बदल
१	निविदा शुल्क रुपये ५ लक्ष	निविदा शुल्क रुपये १ लक्ष
२	अनामत रक्कम रुपये ३ कोटी (रु ३० लक्ष प्रति मे. टन/ दरमहा याप्रमाणे १२ महिन्यांकरीता किमान ३.०० कोटी	अनामत रक्कम रुपये ३० लक्ष/ प्रति मेट्रीक टन
३	निविदाधारकाची किमान क्षमता १ दशलक्ष टन South East coal field, Western coal field, mahanali coal field च्या कोणत्याही एका ठिकाणासाठी अर्हता	निविदाधारकाची किमान क्षमता २ दशलक्ष टन कोणालाही एका ठिकाणासाठी अर्हता

यासह अन्य किरकोळ बदल करण्यात आले होते. प्रस्तुत निविदेत स्पर्धात्मक प्रक्रियेद्वारे महाराष्ट्र राज्य खनिकर्म महामंडळास सदर कामी जास्तीत जास्त सहभाग होवून स्पर्धात्मकतेला वाव देण्याकरीता निकषात बदल करण्यात आला.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात चारा छावण्यात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(२१) * १५१२ श्री.विक्रम काळे, श्री.हेमंत टकले, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात मागील वर्षी पावसाअभावी पाणी व चारा टंचाई निर्माण झाल्याने शासनाने माहे फेब्रुवारी, २०१९ पासून चारा छावण्या सुरु करण्याबाबतचे प्रस्ताव राज्यातील जिल्हा प्रशासनाकडून मागविले होते, तसेच सदर चारा छावण्या सुरु करण्यासाठी मतदार संघाच्या आमदारांची शिफारस व मा.पालकमंत्री महोदयांची संमती या बाबींची पूर्तता झाल्यानंतर चारा छावण्या विशिष्ट अटी व शर्तीनुसार सुरु करण्यात आल्या होत्या, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अहमदनगर जिल्ह्यात चारा छावण्या सुरु करण्यासाठी जिल्हा प्रशासनास शासनामार्फत रुपये ३१७ कोटीचे वाटप गेल्या वर्षी करण्यात आले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने जिल्हा प्रशासनास वाटप केलेल्या रुपये ३१७ कोटीपैकी चारा छावण्याचालकांना रुपये २७६ कोटी अदा करण्यात येऊन उर्वरित ४१ कोटी रुपयांचा गैरव्यवहार झाल्याचे दिनांक २१ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार गैरव्यवहार प्रकरणी कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

शासन निर्णय, क्र.एससीवाय-२०१९/प्र.क्र.३०/म-७, दिनांक १३ फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये नव्याने जनावरांच्या चारा छावण्या मंजूर करताना जिल्हाधिकारी यांनी संबंधित जिल्ह्याचे पालकमंत्री यांची संमती प्राप्त करून घ्यावी, असे निर्देश दिलेले आहेत. त्यानुसार अहमदनगर जिल्ह्यात १६९ चारा छावण्यांना दिनांक ७ मार्च, २०१९ रोजी मा.पालकमंत्री यांची संमती घेतली आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

अहमदनगर जिल्ह्यातील चारा छावण्यांसाठी रुपये ३१७.४६ कोटी इतकी रक्कम वितरीत करण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही.

सन २०१९-२०२० या आर्थिक वर्षात अहमदनगर जिल्ह्यास प्राप्त अनुदानापैकी रुपये २८६ कोटी एवढे अनुदान खर्च झाले असून रुपये ३१ कोटी एवढे अनुदान चारा छावण्यांना वाटप करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

सर्व चारा छावण्यांची देयके ही वेळोवेळी निर्गमित झालेले शासन निर्णय, परिपत्रके यातील तरतूदींच्या अधिन राहून अदा केली असल्याने याप्रकरणी कुठलाही गैरव्यवहार झालेला नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र विद्युत मंडळातील कर्मचाऱ्यांना निवृत्तीवेतन मिळणेबाबत

(२२) * १५१८ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळातील सन १९७४ नंतर निवृत्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांना ठराव क्र. ६२४, दिनांक ३१ डिसेंबर, १९९६ अन्वये उच्च न्यायालयाने निवृत्तीवेतन मंजूर करूनही निवृत्तीवेतन प्रकरणे निकाली न निघाल्यामुळे विद्युत मंडळातील ३० हजार कर्मचारी निवृत्तीवेतनापासून वंचित असल्याचे दिनांक २ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर विद्युत मंडळातील कर्मचाऱ्यांना निवृत्तीवेतन मंजूर करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) (२) व (३) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई च्या नागपूर खंडपीठाने दिनांक १६/११/२०१७ रोजी निवृत्तीवेतन योजनेसंदर्भातील महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ ठराव क्र. ६२४, दिनांक ३१/१२/१९९६ बाबत योग्य तो निर्णय तीन महिन्यांच्या आत घेण्याबाबतचे आदेश दिले होते. त्यास अनुसरून महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ सुत्रधारी कंपनीच्या संचालक मंडळाने "तिन्ही कंपन्यांची सध्याची आर्थिक स्थिती पाहता निवृत्तीवेतन योजना लागू करता येणार नाही. सबब, तत्कालीन महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाच्या निवृत्तीवेतन योजनेसंदर्भातील मंडळ ठराव क्र. ६२४, दिनांक ३१/१२/१९९६ याची अंमलबजावणी करणे शक्य होणार नाही" असा मंडळ ठराव क्र. ७१८/२०१८, दिनांक ०६/०२/२०१८ रोजी संमत केला आहे.

पुणे येथील रुपी बँकेवर आर्थिक निर्बंध लागू झाल्याबाबत

(२३) * १५४३ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे येथील रुपी बँकेतील प्रशासकीय व आर्थिक अनियमिततेमुळे रिझर्व बँकेने दिनांक २१ फेब्रुवारी, २०१३ रोजीपासून आर्थिक निर्बंध घातलेले असून बँक बंद पडण्याच्या मार्गावर आहे, त्यामुळे शासनाने यात सुयोग्य तोडगा काढावा यासाठी बँकेचे खातेदार व ठेवीदार यांनी सहकार विभागाकडे लेखी स्वरूपात विनंती केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गेल्या सहा वर्षांपासून बँकेचे खातेदार व ठेवीदार यांचेवर आर्थिक संकट आल्यामुळे बँकेचे सभासद व ठेवीदार यांना दिलासा मिळावा यासाठी कोणती कार्यवाही केली आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून बँकेचे खातेदार व ठेवीदार यांना न्याय देण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय.

(२) व (३) रुपी बँकेवर आर्थिक निर्बंध लागू झाल्यानंतर रिझर्व बँकेच्या संमतीने हार्ड शिप योजना लागू करण्यात आली असून आतापर्यंत सदर योजनेद्वारे ८८६९३ ठेवीदारांना रुपये ३५०.५८ कोटींच्या ठेवी अदा करण्यात आल्या आहेत.

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८८ अन्वये चौकशी करून बँकेच्या आर्थिक नुकसानीस जबाबदार संबंधित संचालक/अधिकारी यांच्याविरुद्ध रुपये १४९० कोटीची जबाबदारी निश्चित करण्यात आली असून अधिनियमाच्या कलम ९८ अन्वये वसुली प्रमाणपत्रे निर्गमित करण्यात आली आहेत.

सदर बँकेच्या संदर्भात कायमस्वरूपी तोडगा निघण्यासाठी सहकार आयुक्त कार्यालयाने सदर बँक महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेत विलिनीकरण करण्याच्यादृष्टीने संयुक्त प्रस्ताव दिनांक १६/०१/२०२० रोजी रिझर्व बँकेकडे सादर केलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील वीज महावितरण कंपनीने ग्राहकांची फसवणूक केल्याबाबत

(२४) * २२९० श्री.प्रसाद लाड, श्री.विलास पोतनीस, श्री.अंबादास दानवे, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ५०२ फिडरवरील १ लाख १४ हजार कृषीपंपाच्या वीज वापराची आकडेवारी तपासली असता सन २०१८-२०१९ मधील ३२ हजार ५०० दक्षलक्ष युनिट वीज वापरल्याचा दावा महावितरणने केला असता प्रत्यक्षात त्यापेक्षा १०,००० दक्षलक्ष युनिट कमी म्हणजेच २२ हजार ८५० दक्षलक्ष युनिट वीज वापरल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यभरात महावितरणकडून कृषी पंप व अन्य कामांसाठी वीज जोडण्या दिल्या जात असून कृषी वीज पुरवठ्यात त्रुटी असल्याची बाब कृषी वीज पुरवठ्यासंबंधी सन २०१८ मध्ये नेमलेल्या वीज आयोग अभ्यास समितीने महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाला दिनांक २४ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास सादर केलेल्या अहवालात निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वीज आयोगाच्या अभ्यास समितीने सादर केलेल्या अहवालात महावितरणकडून सन २०१८-२०१९ च्या वीजदरानुसार खोट्या आकडेवारीच्या आधारे ग्राहकांकडून घेतलेले चार रुपये प्रतियुनिट या हिशोबाने चार हजार कोटी रुपये परत द्यावे अशी मागणी वीज तज्ञ श्री.अशोक पेंडसे यांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर अहवालात राज्यातील ७०% कृषी वीज ग्राहकांकडे मीटरच नसणे, ग्राहकांची बिले थकित असणे, ३० ते ४०% वीजहानी, वीज गळती असल्यामुळे कृषी वीज पुरवठ्यासंदर्भातील त्रुटी दूर करण्याबाबत कोणती उपाययोजना अथवा कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) व (२) महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने कृषी वीज वापराचे निर्धारण करण्यासंदर्भात स्थापन केलेल्या अभ्यास गटाने दिनांक २२ जानेवारी, २०२० रोजी दिलेल्या अंतरिम अहवालात सन २०१८-२०१९ साठी लघुदाब कृषी ग्राहकांसाठी वीज वापर हा २२८५९ दशलक्ष युनिट्स अंदाजित केले आहेत. सदर अहवाल जनतेकडून सूचना व हरकती मागविण्यासाठी आयोगाच्या संकेतस्थळावर ठेवण्यात आला आहे. या प्रक्रियेद्वारे जनतेकडून व महावितरणकडून प्राप्त झालेल्या सर्व सूचना व हरकती विचारात घेऊन, अभ्यास गट आपला अंतिम अहवाल आयोगास सादर करील.

(३) अशी कोणतीही मागणी महावितरणला प्राप्त झालेली नाही. तथापि, अशा प्रकारची मागणी वृत्तपत्रामध्ये प्रसिध्द झाली होती.

(४) अंतरिम अहवालासंदर्भात महावितरण कंपनीचे अभिप्राय आयोगास सादर करण्यात आले आहेत. महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगास प्राप्त झालेला अभ्यास गटाचा प्रसिध्द केलेला अहवाल हा अंतरिम अहवाल असून अंतिम अहवाल नाही. अभ्यास गटाचा अंतिम अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर कृषी वीज वापरासंबंधी आदेश आयोग पारित करणे अपेक्षित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रत्नागिरी जिल्ह्यातील तिवरे धरण फुटी दुर्घटनाग्रस्तांना
मुलभूत सुविधा पुरविण्याबाबत**

(२५) * २३८३ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील तिवरे धरण फुटी दुर्घटनेला सात महिन्याहून अधिक कालावधी होवूनही दुर्घटनाग्रस्तांचे सध्या कंटेनरच्या घरात पुनर्वसन करण्यात आले असून तेथे त्यांना लागणाऱ्या कोणत्याच मुलभूत सुविधा पुरविण्यात आल्या नसल्याचे दिनांक १ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दुर्घटनाग्रस्तांचे कायमस्वरूपी पुनर्वसन करण्याबाबत तसेच त्यांना लागणाऱ्या सर्व मुलभूत सुविधा पुरविण्याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील तिवरे धरण फुटी दुर्घटनाग्रस्तांचे १५ कंटेनरच्या घरात तात्पुरते पुनर्वसन करण्यात आले असून त्याघरात पंखा, स्नानगृह, शौचालय यासह विद्युत, पाणी व रस्ता या आवश्यक सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत. तसेच शासन निर्णयानुसार अनुज्ञेय असलेली सर्व मदत दुर्घटनाग्रस्तांना देण्यात आलेली आहे.

(२) तिवरे धरण दुर्घटना बाधित कुटुंबाचे पुनर्वसन मौजे अलोरे व मौजे नागावे ता.चिपळुण, जि.रत्नागिरी येथील जलसंपदा विभाग (यांत्रिक) यांच्या मालकीच्या जागेवर करण्याचे प्रस्तावित आहे. सदर जागेवर दुर्घटनाग्रस्त कुटुंबांना भूखंड तसेच सार्वजनिक प्रयोजनार्थ रस्ते, वीज, पाणी, समाजमंदीर, शाळा व अंगणवाडी इ. सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येणार आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

वैजापूर (जि.औरंगाबाद) तालुक्यातील शेतकऱ्यांना अनुदान मिळण्याबाबत

(२६) * २४९६ श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वैजापूर (जि.औरंगाबाद) तालुक्यात परतीच्या व अवकाळी पावसामुळे गोदावरी नदीला आलेल्या पुरामुळे २५ गावांमध्ये ४७९ कुटुंबे बाधित होऊन त्यांच्या २९४ पक्क्या व १८७ कच्च्या घरांपैकी ६० घरांचे पूर्णपणे तर ४९९ घरांचे अंशतः नुकसान झाले तसेच गावांतील जवळपास ४० हजार शेतकऱ्यांच्या शेतीचे माहे ऑक्टोबर-नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान नुकसान झाले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पुरामुळे बाधित झालेल्या कुटुंबांना रुपये ५ हजार मदत करण्यात आली असून या २५ गावातील बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना १७ कोटी ६० लक्ष रुपयांच्या अनुदानाची आवश्यकता असल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने गावातील बाधित झालेल्या कुटुंबांना तसेच शेतकऱ्यांना अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) अंशतः खरे आहे.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील वैजापूर तालुक्यात माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये गोदावरी नदीला आलेल्या पुरामुळे १७ गावातील ४१८ कुटुंबे बाधित होऊन ६० पक्क्या घरांचे पूर्णपणे तर ३०० पक्क्या घरांचे अंशतः नुकसान झालेले आहे तसेच ११९ कच्च्या घरांचे अंशतः नुकसान झालेले आहे.

ऑक्टोबर-नोव्हेंबर, २०१९ रोजी "क्यार" चक्रीवादळामुळे पडलेल्या अवेळी पावसामुळे शेतीपिकांचे नुकसानीपोटी रूपये ६०,४५,७५,८२१/- निधी वैजापूर तालुक्यातील ९१,९१४ शेतकऱ्यांच्या खात्यात बँकांमार्फत वर्ग करण्यात आला आहे. यानंतर वैजापूर तालुक्यास वितरीत करण्यात आलेला रूपये ५,९७,५७,७४९/- इतका अतिरिक्त निधी तहसिलदार यांच्यामार्फत शेतकऱ्यांच्या खात्यावर वर्ग करण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(२) व (३) माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये गोदावरी नदीला आलेल्या पुरामुळे शेतीपिकांचे नुकसान झालेल्या वैजापूर तालुक्यातील शेतकऱ्यांना रूपये ४.५९ कोटी निधी वितरीत करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**आदिवासी आश्रमशाळेत स्वच्छता कर्मचारी व
सुरक्षारक्षकाची पदे भरण्याबाबत**

(२७) * १०१२ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.वजाहत मिर्झा : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४५२०० ला दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील संस्थामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या आश्रमशाळेत स्वच्छता (साफसफाई) कर्मचारी तसेच रात्री सुरक्षारक्षक हे मानधनावर काम करण्यास तयार नसल्याचे माहे मार्च, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शाळा व्यवस्थापनाकडून स्वच्छता कर्मचारी यांची पदे निर्माण करून भरण्याबाबत तसेच पूर्ण वेतनावर रात्री सुरक्षारक्षक नेमण्याची मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) आदिवासी विकास विभागांतर्गत राज्यात स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या अनुदानित आश्रमशाळात सद्यःस्थितीत सफाई कर्मचाऱ्यांचे पद अस्तित्वात नाही. तसेच सुरक्षारक्षक हे पद मानधन तत्वावर निर्माण करण्यात आलेले आहे.

(२), (३) व (४) आदिवासी विकास विभागाने आश्रमशाळांच्या परिचलनासाठी दिनांक ८ मार्च, २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये सुधारित आश्रमशाळा संहिता-२०१९ लागू करण्यात आली आहे. सदर संहितेमध्ये २०० विद्यार्थी संख्या असणाऱ्या शाळांसाठी १ सफाईदार कर्मचाऱ्यांचे पद व २०१ च्या पुढे विद्यार्थी संख्या असल्यास १ अतिरिक्त पद निर्माण करण्याबाबतची तरतूद करण्यात आली आहे. सदर तरतूदीस अनुसरून शासनाच्या दिनांक २० ऑगस्ट, २०१९ च्या शासन निर्णयान्वये संचमान्यतेचे निकष निश्चित करण्यात आलेले आहेत. सदर निकषांनुसार निर्माण होणारी एकत्रित पदे वित्त विभागाच्या मान्यतेने मंजूर करण्याचे शासनाचे धोरण आहे.

तसेच सुरक्षारक्षकाचे पद नियमित वेतनश्रेणीवर घेण्याबाबतच्या मंत्रिमंडळ प्रस्तावास वित्त विभागाची मान्यता घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

राज्यात वाघांचे मृत्यू होत असल्याबाबत

(२८) * १०५९ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात गेल्या वर्षभरात १७ वाघांचा मृत्यू, तर अपघातात मृत पावलेल्या वाघांची संख्या सर्वाधिक असून वाघांची संख्या किती आहे व कोणत्या जंगलात किती वाघ व वाघिण आहेत, तसेच त्यांच्या गतिविधीवर लक्ष ठेवणारी स्वतंत्र यंत्रणा नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नॅशनल टायगर कंजर्वेशन अथॉरिटी हे ४ वर्षात एकदा वाघांची गणना करीत असल्याने वाघांच्या संख्येसंदर्भातील माहिती मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अन्य प्राण्यांसह वाघ भुकेपोटी शिकार मिळण्यासाठी शहराकडे धाव घेत असल्याने यामध्ये निरपराध माणसांचे बळी गेले असून त्यांना रोखण्यासाठी जंगलात वाघांच्या जेवणासाठी मास आदींची व्यवस्था शासनातर्फे करण्यात येत असल्यास कोणत्या स्वरूपाचे मास त्यांना पुरविले जाते व महिन्याला किती वेळा देण्यात येते,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने आपत्कालीन स्थितीत वाघांना वाचविण्यासाठी वनधिकार्यांना प्रशिक्षण देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) सन २०१९ मध्ये राज्यात १७ वाघांचा मृत्यू झालेला आहे. त्यामध्ये ८ वाघांचा मृत्यू हा नैसर्गिकरित्या, ३ वाघांचा मृत्यू अपघातामध्ये तर ४ वाघांचा विषबाधेमुळे, एका वाघाचा विद्युत प्रवाहामुळे तर एका वाघाचा सापळ्यात सापडून मृत्यू झालेला आहे.

राष्ट्रीय व्याघ्र संवर्धन प्राधिकरण, नवी दिल्ली यांच्या सन २०१८ च्या व्याघ्र गणनेनुसार राज्यात एकूण ३१२ वाघांची संख्या आहे. त्यात कोणत्या जंगलात किती वाघ व वाघिण आहेत याबद्दल भारतीय वन्यजीव संस्थान, डेहराडून यांच्याकडून विश्लेषणात्मक अहवाल अपेक्षित आहे. वाघांच्या गतिविधीवर लक्ष ठेवण्यासाठी संबंधित क्षेत्रिय कर्मचारी तसेच व्याघ्र प्रकल्प क्षेत्रात विशेष व्याघ्र संरक्षण दल कार्यरत आहेत.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

वन्यजीव अधिनियमातील प्रचलित प्रणालीप्रमाणे तसेच जंगलामध्ये तृणभक्षी प्राणी असल्याकारणाने वाघांना जंगलामध्ये खाद्यपदार्थ पुरविण्यात येत नाहीत.

(४) चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. कुठल्याही प्रकारची आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवल्यास शीघ्र बचाव दलाची (Rapid Rescue Unit) मदत घेतली जाते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यात आंबा व काजू फळांचे नुकसान झाल्याबाबत

(२९) * २४१० अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रसाद लाड, श्री.प्रविण दरेकर :

सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यात आंब्यासह काजूचे मोठ्या प्रमाणावर उत्पादन घेतले जात असताना अवकाळी पावसामुळे व थंडीमुळे आंबा व काजू या फळांचे नुकसान झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कोकणात आंबा व काजू ही फळपिके शेतकऱ्यांचे महत्वाचे फळपिक असून यावर त्यांची उपजिविका होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आंबा व काजूवर अनेक रोगांचा प्रादुर्भाव झाल्याने शेतकऱ्यांचे मोठे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरहू नुकसानीचे पंचनामे करून नुकसानग्रस्तांना मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) रायगड जिल्ह्यात माहे जानेवारी, २०२० मध्ये अवकाळी पाऊस व थंडीमुळे आंबा व काजू या फळांचे नुकसान झाल्याचे आढळून आलेले नाही.

- (२) अंशतः खरे आहे.
 (३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यात घरकुल योजनेत गैरव्यवहार झाल्याबाबत

- (३०) * १४५२ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अरुणकाका जगताप : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) आदिवासी विकास विभागामार्फत अहमदनगर जिल्ह्यातील अकोले, श्रीगोंदा, कर्जत व जामखेड तालुक्यासाठी सन २००६ ते २०१२ या कालावधीत आदिवासी समाजासाठी घरकुले बांधण्यास मंजूरी देण्यात आली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अकोले तालुक्यात राजूर कार्यालयाला मंजूर करण्यात आलेल्या १४३ घरांच्या घरबांधकामांचा ठेका तत्कालीन प्रकल्प अधिकारी यांनी परिस या संस्थेस दिला असून सदर कंत्राटदार संस्थेने आदिवासींसाठी घरे न बांधता स्थानिक अधिकाऱ्यांच्या संगनमताने रुपये १ कोटी ३४ लाख रक्कमेचा अपहार केल्याचे दिनांक १७ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आदिवासींसाठी काम करणाऱ्या संघटनांनी त्याविरोधात तक्रारी केल्यानंतर संबंधित अधिकारी व कंत्राटदार संस्थेविरुद्ध एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी दिनांक १३ जानेवारी, २०२० रोजी पोलिसांत गुन्हा दाखल केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय.

(२), (३) व (४) सन २००८-२००९ मध्ये १४३ घरकुलांचे बांधकाम करणेकामी पर्यावरण रिसोर्स सेंटर, अहमदनगर (परिस) या संस्थेस आदेश देण्यात आले होते. पर्यावरण रिसोर्स सेंटर, अहमदनगर (परिस) या संस्थेने आदिवासी लाभार्थ्यांना लाभ न देता निधीचा अपहार केल्याबाबत संस्थेविरोधात कोतवाली पोलीस स्टेशन, अहमदनगर येथे दिनांक २५/०९/२०१२ रोजी गुन्हा दाखल करण्यात आला होता. सदर गुन्ह्याची चौकशी कोतवाली पोलीस स्टेशन अहमदनगर यांचेमार्फत होवून पर्यावरण रिसोर्स सेंटर अहमदनगर (परिस) यांनी किरकोळ कामे वगळता जवळपास घरकुलांचे बांधकाम पूर्ण झाले असल्याबाबतचा अहवाल मा.मुख्य न्यायदंडाधिकारी, अहमदनगर यांना सादर करण्यात आला असता पोलिसांच्या अहवालानुसार मा.मुख्य न्यायदंडाधिकारी, अहमदनगर यांनी दिनांक ९/१०/२०१५ च्या निकालानुसार प्रकरण Dismiss केले आहे. १४३ घरकुलांची किरकोळ कामे कंत्राटदाराकडून पूर्ण करण्यात आली आहेत. तथापि, मा.न्या.गायकवाड समितीच्या शिफारशीवर कार्यवाही करणेसाठी मा.उच्च न्यायालयाचे वारंवारचे निर्देश लक्षात घेऊन मा.न्या.गायकवाड समितीच्या अहवालातील परिच्छेद क्र.०४/१२ नुसार स्थानिक पोलीस स्टेशन राजूर येथे पर्यावरण रिसोर्स सेंटर अहमदनगर (परिस) व तत्कालीन प्रकल्प अधिकारी यांचे विरोधात ०९/२०२० अन्वये दिनांक १४/०९/२०२० रोजी तक्रार दाखल करण्यात आलेली असून सदर प्रकरणी पोलिसांमार्फत चौकशी सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पाथरी (जि.परभणी) येथील रेणूका साखर
कारखान्यातील गैरप्रकाराबाबत**

(३१) * ६८३ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पाथरी (जि.परभणी) येथील रेणूका साखर कारखान्यांकडून शेतकऱ्यांना वेठीस धरण्याचा प्रकार होत असल्याने, संबंधित साखर कारखाना व

व्यवस्थापन यांच्याविरुद्ध कारवाई करावी व इतर मागण्यांवरून पाथरी येथील लोकप्रतिनिधी, शेतकरी व कामगार यांनी माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान रास्तारोको आंदोलन केले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संबंधित साखर कारखान्यांनी गाळपास नकार देणे, कामगारांना पुरेसे वेतन वाटप न करणे, शेतकऱ्यांना हमी भावाप्रमाणे भाव न देणे व इतर गैरप्रकारांबाबत संबंधित यंत्रणेची जिल्हाधिकारी, परभणी यांच्याकडून चौकशी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नाही.

(३) कारखान्याने गाळप हंगाम २०१८-२०१९ मध्ये १,९०,४६० मे.टन गाळप केले आहे. ऊसाचा रास्त व किफायतशीर दर (एफआरपी) रुपये १९६२.५० प्रति मेट्रीक टन असून कारखान्याने रुपये १९६३.०० प्र.मे.टन एवढा दर दिलेला आहे. दिनांक ३१/१२/२०१८ पर्यंत ऊसाचा रास्त व किफायतशीर दराची रक्कम रुपये ४४९.६७ लाख थकीत असल्याने कारखान्याविरोधात साखर आयुक्त यांनी ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ मधील कलम ३ (८) नुसार दिनांक ३०/०१/२०१९ रोजी महसुली वसुली प्रमाणपत्र आदेश (आरआरसी) पारित केले आहेत. तसेच दिनांक १/०१/२०१९ ते दिनांक १५/०४/२०१९ या कालावधीत गाळप केलेल्या ऊसाच्या थकीत रास्त व किफायतशीर दराची रक्कम रुपये १५७३.७७ लाख तसेच ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ मधील कलम ३ (३ए) नुसार सदर रकमेवर १५% दराने देय होणारे व्याज ह्या रकमा वसुलीबाबत साखर आयुक्त यांनी दिनांक ६/०५/२०१९ रोजी महसुली वसुली प्रमाणपत्र आदेश (आरआरसी) पारित केले आहेत. दिनांक १८/१२/२०१८ ते दिनांक ३/०६/२०१९ या कालावधीत कारखान्याने ऊसाचा रास्त व किफायतशीर दराची रक्कम ऊस पुरवठादारांना अदा केली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मालाड (मुंबई) येथे भिंत कोसळून दुर्घटना झाल्याबाबत

(३२) * १८ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मालाड, मुंबई येथे दिनांक १ जुलै, २०१९ रोजी भिंत कोसळून झालेल्या दुर्घटनेत १०५ झोपड्या उध्वस्त झाल्याने जिवित व वित्तहानी होवून संसार उध्वस्त झालेल्या झोपडीधारकांना माहुल या ठिकाणी घरे देऊन तात्पुरत्या निवासाची सोय करण्यात आली तसेच झालेल्या वित्तहानीचे पंचनामे करून त्यांना नुकसान भरपाई मिळाली नसून सदर भिंत तुटल्याबाबत कोणावरही जबाबदारी निश्चित न करता सर्वांना निर्दोष घोषित केले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहुल या ठिकाणी केलेले पुनर्वसन तात्पुरत्या स्वरूपाचे असून सदर परिसरातील हवामान प्रदूषित असल्याने येथील नागरिकांचे पुनर्वसन इतर ठिकाणी करण्याचे अथवा त्यांना भाडे देण्याचे आदेश मा.उच्च न्यायालयाने दिल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी झालेल्या वित्तहानीच्या भरपाईबाबत तसेच तात्पुरते पुनर्वसन झालेल्या नागरीकांना पुन्हा मालाड येथे प्रस्थापित करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) दिनांक २ जुलै, २०१९ रोजी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या मालाड जलाशयाच्या हद्दीवरील बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या उभारण्यात आलेली भिंत कोसळून झालेल्या दुर्घटनेत जिवित व वित्तहानी झाली आहे. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने दुर्घटनाग्रस्त रहिवाश्यांना तात्पुरत्या स्वरूपात निवारा म्हणून माहुल येथे १०० घरांची व्यवस्था केली आहे.

सदर दुर्घटनेची कारणे शोधण्यासाठी उपआयुक्त (वि.अ.) बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांच्या अधिपत्याखाली तज्ञाची एक तांत्रिक समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीने घटनास्थळाची पाहणी करून तसेच जागेवरील क्रॉक्रीटच्या संरक्षण भिंतीचे नमुने घेऊन ते भारतीय प्राद्यौगिकी संस्था, मुंबई येथे तपासणीसाठी पाठविले होते. तपासणीअंती प्राप्त झालेल्या निष्कर्षानुसार तसेच दिनांक ०१/०७/२०१९ व दिनांक ०२/०७/२०१९ रोजी झालेल्या अतिपर्जन्यवृष्टीच्या नोंदीवरून तांत्रिक समितीने सर्व बाबींचा विचार करून या दुर्घटनेची कारणे व भविष्यात अशी दुर्घटना होऊ नये म्हणून करावयाच्या उपाययोजनेबाबतचा अहवाल बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस सादर केला. भविष्यात अशी दुर्घटना होऊ नये म्हणून समितीने सूचविलेल्या उपाययोजनांबाबत महानगरपालिकेने परिपत्रकाद्वारे सर्व विभागांना सूचित केले आहे. त्यामुळे कोणावरही जबाबदारी निश्चित करण्यात आली नाही.

(२) जनहित मंच व इतर यांनी मा.उच्च न्यायालयात तानसा पाईपलाईनच्या दोन्ही बाजूस असलेली अतिक्रमणे/झोपड्यांचे निष्कासन करण्यासाठी जनहित याचिका दाखल केली होती. सदर जनहित याचिकेच्या अनुषंगाने तीन अन्य रिट याचिकांची एकत्रित सुनावणी घेऊन मा.उच्च न्यायालयाने दिनांक २३/०९/२०१९ रोजी सामाईक आदेशान्वये माहूल येथे यापुढे सदनिका संबंधितांना वाटप करण्यास मनाई केली आहे. तसेच त्यांना इतर ठिकाणी पुनर्वसित करण्याचे किंवा भाडे देण्याचे आदेश पारित केले आहे. तथापि, मा.उच्च न्यायालयाच्या दिनांक २३/०९/२०१९ रोजीच्या उक्त आदेशास बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने मा.सर्वोच्च न्यायालयात आव्हान केले आहे.

(३) व (४) सदर दुर्घटनेत मृत्यू पावलेल्या व्यक्तींच्या नातेवाईकास रुपये ५,००,०००/- व जखमींना रुपये ५०,०००/- इतकी रक्कम मदत म्हणून मुंबई महानगरपालिकेकडून अदा करण्यात आलेली आहे. संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या वनक्षेत्रावरील अतिक्रमकांचे वनक्षेत्राबाहेर पुनर्वसन करून त्यांचे अतिक्रमण निष्कासित करण्याचे मा.उच्च न्यायालयाने रिट याचिका क्र. ३०५/१९९५ मध्ये आदेश पारित केले आहेत. त्यामुळे तात्पुरते पुनर्वसन झालेल्या नागरिकांना मालाड येथील वनक्षेत्रात पुनर्वसन करण्याची कार्यवाही करता येणार नाही.

सांगली जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीबाबत

(३३) * १२१९ श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सांगली जिल्ह्यातील कृष्णा आणि वारणा नदीकाठच्या गावामध्ये महापूर आल्याने या महापुरात ५ तालुक्यातील शेती आणि पिकाचे नुकसान झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून आतापर्यंत नुकसानग्रस्त शेतकऱ्यांच्या खात्यावर एक रुपयाही वर्ग झालेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार पूरग्रस्त शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय.

(२) जुलै, २०१९ ते ऑगस्ट, २०१९ या कालावधीमध्ये अतिवृष्टी व पुरामुळे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांच्या कर्जास माफी देण्याच्या अनुषंगाने दिनांक १४/०२/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये रुपये ३००.०० कोटीचा निधी वितरीत केला असून सदर निधी कोषागारातून आहरित करून संबंधित जिल्ह्यातील बाधित शेतकऱ्यांच्या बँक कर्जखात्यात वर्ग करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

डोंबिवली (जि.ठाणे) औद्योगिक वसाहतीतील दुर्घटनेबाबत

(३४) * १३७० श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) डोंबिवली औद्योगिक वसाहतीत सन २०१६ ते २०१९ या काळात १८ दुर्घटना घडल्या असून त्यामध्ये २१ जणांचा दुर्दैवी मृत्यू झाला असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० मध्ये निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, डोंबिवली एम.आय.डी.सी.तील अनेक कारखाने सेफ्टी ऑडीट शिवाय सुरु असल्याचे माहितीच्या अधिकारात निदर्शनास आलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, डोंबिवली एम.आय.डी.सी.मधील किती कारखान्यांचे सेफ्टी ऑडीट पूर्ण झालेले आहे,
- (४) असल्यास, ज्या कारखान्यांनी सेफ्टी ऑडीट केलेले नाही, त्यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली तसेच कारखान्यात काम करणाऱ्या कामगारांचे आरोग्य आणि त्यांच्या सुरक्षिततेच्यादृष्टीने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

डोंबिवली औद्योगिक वसाहतीत सन २०१६ ते २०१९ या काळात २६ दुर्घटना घडल्या असून त्यात २४ जणांचा मृत्यू झालेला आहे.

(२) व (३) डोंबिवली एमआयडीसीतील एका कारखान्याच्या सेफ्टी ऑडीट संदर्भात माहिती अधिकार अधिनियमांतर्गत दिनांक ०९/१२/२०१९ रोजी विचारणा करण्यात आली होती.

सदर औद्योगिक वसाहतीमधील ११६ कारखान्यांनी सुरक्षा लेखा परिक्षण (Safety Audit) करून घेतले आहे.

(४) डोंबिवली औद्योगिक वसाहतीतील सेफ्टी ऑडीट न केलेल्या ५ कारखान्यांविरुद्ध मा.मुख्य न्यायदंडाधिकारी, ठाणे यांचे न्यायालयात फौजदारी खटले दाखल करण्यात आले आहेत.

तसेच कारखान्यात काम करणाऱ्या कामगारांचे आरोग्य आणि त्यांच्या सुरक्षिततेच्यादृष्टीने खालील उपाययोजना करण्यात येतात.

- महाराष्ट्र श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई व नागपूर येथे संचालनालयाच्या पुढाकाराने जून, २०१९ पासून रासायनिक कारखान्यांमधील सुरक्षिततेबाबत तीन दिवसीय प्रशिक्षण वर्गाचे आयोजन केले जात

असून आज अखेर १९ प्रशिक्षण वर्गांचे माध्यमातून १००० पेक्षा जास्त कामगारांना प्रशिक्षित करण्यात आले आहे.

- अपघात परिस्थितीमध्ये जिवित व वित्तहानी टाळणेकरिता मागील वर्षभरात २८५६ कारखान्यामध्ये आपत्कालीन आराखड्याची रंगीत तालीम (Mock Drill) करून घेतल्या आहेत.
- दिनांक १७/०१/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयानुसार राज्यातील रासायनिक व धोकादायक कारखान्यांचे सुरक्षा लेखा परीक्षण करणे व उपाययोजना सूचविण्याकरिता जिल्हानिहाय समिती गठित केल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर विभागांतर्गत बेकायदेशीर सागवनाची झाडे तोडल्याबाबत

(३५) * १५२२ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर :

सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर विभागांतर्गत दिनांक १ जानेवारी, २०१५ ते ३० सप्टेंबर, २०१९ या कालावधीत बेकायदेशीर १ लक्ष, ७३ हजार, ९४१ सागवनाची झाडे तोडण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) सन २०१५ ते २०१९ पर्यंत नागपूर वन विभागात एकूण ३६९५ साग झाडांचे अवैध तोड झाली आहे.

(२) व (३) सन २०१५ ते २०१९ पर्यंत नागपूर वन विभागात साग झाडांच्या अवैध तोड प्रकरणी एकूण २३१५ वन गुन्हे नोंद झालेले आहेत. या सर्व प्रकरणांपैकी ४२ प्रकरणे न्यायालयात दाखल केली आहेत. याशिवाय रुपये ८२,२३३/- दंडात्मक रक्कम वसुली केली असून ६ वाहने जप्त केली आहेत. सदर गुन्हेयांतील २३५ आरोपींविरुद्ध कायद्याने कार्यवाही करण्यात येत आहे.

मुंबई उपनगरातील वीज दरवाढीबाबत

(३६) * १००७ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वीज बील मीटर रिडींग घेणे, वीज बील वाटप करणाऱ्या यंत्रणावर महावितरणाचे कोणत्याही स्वरूपाचे नियंत्रण नसल्यामुळे मुंबई उपनगरातील कमी वापर असणाऱ्या ग्राहकांना मीटर रिडींग न घेता बीले वाढवून दिले जात असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर वीज बील दरवाढीबाबत वीज नियामक आयोगाने नियुक्त केलेल्या सत्यशोधन समितीने अदानी वीज कंपनीवर निष्काळजीपणाचा ठपका ठेवला असल्याचे दिनांक ५ जुलै, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सत्यशोधन समितीच्या अहवालाची दखल घेऊन सदर वीज दरवाढ करणाऱ्या अदानी कंपनीवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, सदर दरवाढ कमी करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

महावितरणकडून मुंबई उपनगरात मीटर रिडींग न घेता वीज बील दिले गेल्याची कोणतीही तक्रार एप्रिल, २०१८ मध्ये आयोगासमोर आली नव्हती. तथापि, नोव्हेंबर, २०१८ च्या सुमारास मुंबई उपनगरातील ग्राहकांमध्ये वाढीव बिलाबाबत असंतोष पसरल्याच्या बातम्या प्रसार माध्यमात आल्या होत्या.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने नोव्हेंबर, २०१८ च्या सुमारास मुंबई उपनगरातील ग्राहकांमध्ये वाढीव वीज बिलासंदर्भात असंतोष पसरल्याच्या बातम्याच्या गांभीर्याने विचार करून चौकशी करण्यासाठी दिनांक १० डिसेंबर, २०१८ च्या अधिसूचनेद्वारे व्दि-सदस्यीय चौकशी समिती स्थापित केली होती. समितीच्या अहवालात नोव्हेंबर, २०१८ च्या सुमारास झालेल्या वीज बिलातील वाढीस हवामानातील बदल/तापमानातील झालेल्या वाढीमुळे ग्राहकांच्या वीज वापराच्या टप्प्यात झालेली वाढ कारणीभूत असल्याचे नमूद केले आहे. तसेच, सप्टेंबर, २०१८ मध्ये रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चरकडून वितरण व्यवसाय हस्तांतरीत झाल्यामुळे कर्मचाऱ्यांनी केलेल्या संपामुळे अदानी कंपनीस मीटर रिडींग न घेता सरासरी वापराची वीज बील ग्राहकांस द्यावी लागली व त्यामुळे ग्राहकात असंतोष निर्माण झाल्याचे समितीने आपल्या अहवालात नमूद केले आहे.

(३) व (४) सत्यशोधन समितीच्या अहवालातच अदानी कंपनीने सरासरी वीज वापरानुसार दिलेली वीज बिले मीटर रिडींगनुसार दुरुस्त करून, फरकाची रक्कम ग्राहकांच्या वीज बिलात समायोजित करण्यात आली आहे.

अशा घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी योग्य ते उपाय करण्यासाठी अदानी कंपनीस कळविण्यात आले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजा कामळेवीर (ता.वेंगुर्ला, जि.सिंधुदुर्ग) येथील
बागायती पिकांचे नुकसान झाल्याबाबत**

(३७) * १०७० श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.रामदास कदम : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय:-

(१) मौजा कामळेवीर (ता.वेंगुर्ला, जि.सिंधुदुर्ग) येथील दोन बागायतीदारांच्या आंबा-काजूच्या बागेला आग लागुन लाखो रुपयांचे नुकसान झाले असल्याचे दिनांक ३ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने झालेल्या नुकसानीचे पंचमाने करुन सदर बागायतदांना आर्थिक मदत देण्याबाबत व आग थांबविण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) होय.

सदर घटना ही दिनांक १/१/२०२० रोजी मौजे कामळेवीर, ता.कुडाळ येथे घडली आहे.

(२) व (३) आंबा व काजूच्या सदर बागायतीस लागलेली आग ही उच्च विद्युत दाबामुळे शॉर्ट सर्किट होऊन लागलेली आहे.

स्थानिक प्रशासनाने नुकसानीचा पंचनामा करून कार्यकारी अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत महामंडळ, कुडाळ, जि.सिंधुदुर्ग यांच्याकडे पुढील कार्यवाहीसाठी पाठविला आहे.

आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या जोडप्यांना अर्थसहाय्य मिळण्याबाबत

(३८) * १४५७ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अरुणकाका जगताप, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.नागोराव गाणार, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रसाद लाड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या जोडप्यास केंद्र शासन व राज्य शासन असे मिळून ५० हजार रुपयांचे अर्थसहाय्य करण्याचा शासनाने धोरणात्मक निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, ठाणे जिल्ह्यातील ३५० तसेच रत्नागिरी जिल्ह्यातील १५० लाभार्थी जोडप्यांना अर्थसहाय्यीत रक्कम देण्यात न आल्यामुळे ही लाभार्थी जोडपी गेल्या दीड वर्षापासून अर्थसहाय्य मिळण्यापासून वंचित राहिलेली असल्याचे दिनांक १२ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार लाभार्थी जोडप्यांना अर्थसहाय्य करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय.

(२) व (३) होय, खरे आहे.

आंतरजातीय विवाहास प्रोत्साहन देण्यासाठी आर्थिक सहाय्य देण्याची योजना ही राज्य व केंद्र हिस्सा ५०/५० या प्रमाणात राज्यात राबविण्यात येते, सन २०१९-२०२० या आर्थिक वर्षात केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालयामार्फत सदर योजनेतर्गत केंद्र हिस्सा (५०%) प्राप्त झालेला असून त्यानुसार सदर योजनेतर्गत निधी वितरीत करण्याची कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेंद्र भागवत
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.